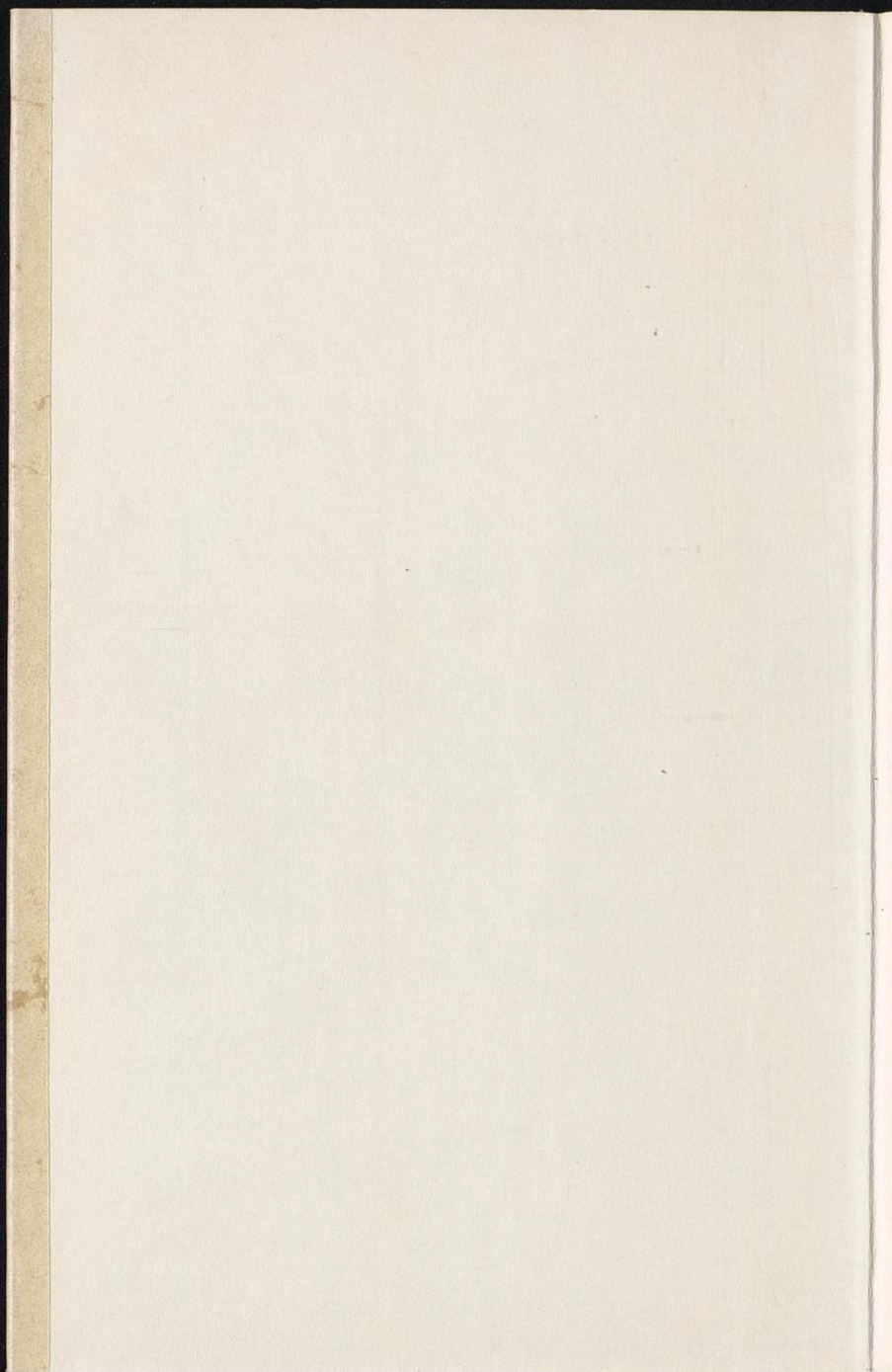

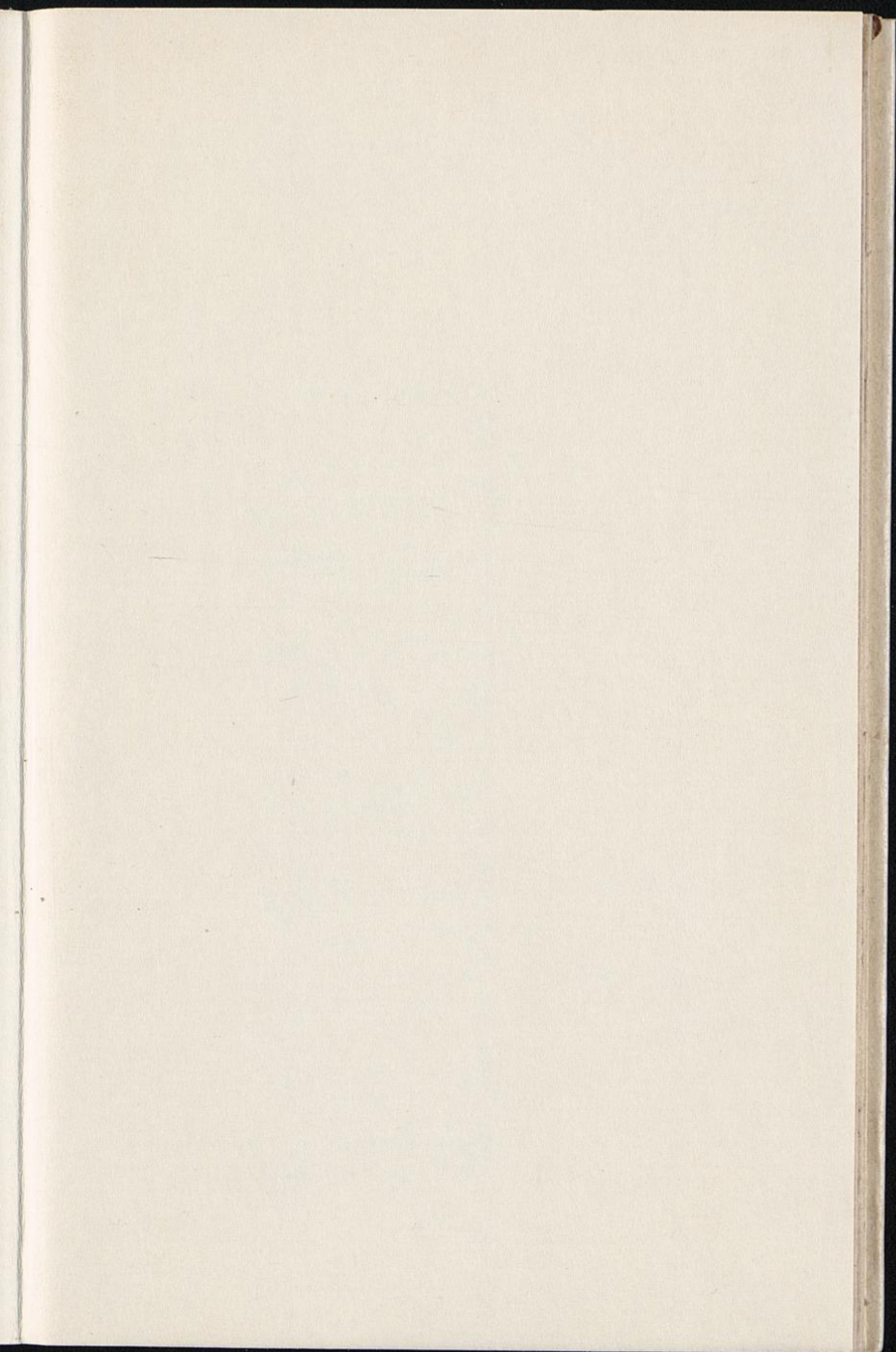
J.G. Knebel

Opio

G

332

151

DISSENTATIO INAUGVRALIS

MEDICA

DE

O P I O

1081
QVAM

ILLVSTRIS MEDICORVM ORDINIS

CONSENSV ET AVCTORITATE

PRO

GRADV DOCTORIS

IN

MEDICINA CAPESSENDO

PVBlice DEFENDET

AVCTOR

IOANNES GODOFREDVS KNEBEL

SILESIVS WRATISLAVIENSIS

DIE XVII. MART. MDCCXCIV.

TRAIECTI AD VIADRV
E TYPOGRAPHEO APITZIANO.

G. 332

23e

1371 760 01

V I R O

ILLVSTRI ATQVE EXPERIENTISSIMO

D O M I N O

IOANNI GODOFREDO
MORGENBESSER

DOCT. PHILOS. ET MEDIC. PROFESS. PVBL.
ORD. ANATOM. ART. OBSTETR. REGII
COLLEG. MEDIC. ET SANITAT. DECANO
CIVIT. WRATISLAV. PHYSICO, SOCIET.
OECONOM. PATR. SILES. MEMBRO.

PRAECEPTORI AC FAVTORI SVQ

PIE DEVENERANDO

HAS
PRIMITIAS ACADEMICAS

DEVOTA MENTE

CONSECRAT

A V C T O R.

VIR GENEROSISSIME,
DOCTISSIME,

AD CINERES VSQVE COLENDE!

*Nec mos, nec consuetudo Tibi, Vir
doctissime! sed mens mea grata ac me-
mor Tuæ in me hactenus perspectæ be-
neuolentiæ, hæc studiorum meorum
primitias offerre me impellit. Quid di-
cam, me propinquum orci finibus non-
solum eximia Tua artis medicæ doctrina
redemisti; sed etiam studia mea per plu-
rimos annos sub Tuis auspiciis, et Tua
Tibi propria liberalitate adiuvasti. Con-
siderare*

587
siderare illas debes tanquam primos fructus studiorum iuuenis, qui Tibi animum voluit ostendere gratum. Per multa me Tibi debere, Vir summe venerande, aperte confiteor. Id circo grato Te semper animo colam, et venerabor

ADDICTISSIMVS TIBI

IOANNES GODOFREDVS KNEBEL.

PROOEMIUM.

Nullum est dubium, quin nostris temporibus physica medendique ars magnum perfectionis gradum attigerit, cum accurate institutis et observationibus et experimentis perpetuum vtriusque incrementum egregie adiutum sit.

Nihilo minus vero id genus artis medendi, quod est de virtutibus medicamentorum eorumque vi imperfectius
prae

prae reliquis existere confiteamur necesse est. Illa imprimis ex plantis medicamenta, quae in materia medica venenis annumerant, iis, qui ad eorum vires in adiuuando humano corpore inuestigandas se se accinxerunt, multas difficultates excitarunt. Ita e. g. Opium haud dubie inter praestantissima medicamenta eminet, iam pridem vero multorum doctissimorum virorum attentionem excitauit; et de sua iuuentione, viribus, vsuque in morbis variarum defensionum ansa atque origo fuit.

Meae infirmitatis conscientia me ab instituto meo opii ad meae disputationis obiectum eligendi deterreret, si tam incertam, difficilem et multis coniecturis

iecturis insistentem rem inuestigare penitus auderem, placita virorum et doctrina exquisita, et ingenio me longe superiorum reiicerem, aut aliis multis adhuc indicandis placitis huic disquisitioni maiorem obscuritatem aspergerem.

Haecce praemittere necessarium duxi; Ordo vero quem in hac dissertatione sequar, is erit: praemissa breui opii historia, in qua non sine accurato delectu verissima doctorum dogmata, bene quemuis practicum instituentia colligam, ea in iustum ordinem disponam; de partibus illius elementaribus effectibus et optimo praeparandi modo loquar, atque, denique ea morborum genera,

in

in quibus opium a celeberrimis nostrae
artis viris egregio vsu adhibitum et
commendatum est, atque in quibus eius
praestantiam ipse ego animadvertere
potui, enumerabo.

SECTIO

SECTIO I.

HISTORIA OPII.

Botanici, praecipue autem Linnaeus in suo systemate plantarum Papauer ex quo opium praeparatur in Polyandriae classem posuit, eiusque genus hoc modo describit.

Calyx. Perianthium diphyllum, ovatum, emarginatum foliis subovatis, concavis, obtusis, caducis.

Corolla. Petala quatuor, subrotunda, plana, patentia magna, basi angustiora: alterna minora.

Stamina. Filamenta numerosa, capillaria, corolla longe breviora. Antherae

therae oblongae, compressae erectae obtusae.

Pistillum. Germen subrotundum, magnum; stylus nullus, stigma peltatum, planum radiatum.

Pericarpium. Capsula coronata stigmate plano, magno, unilocularis, semimultilocularis, apice subcorona foraminibus plurimis dehiscens.

Scmen. Numerosa, minima. Receptacula; Plicae longitudinales numero radiorum stigmatis parieti pericarpii ad natae.

Observatio. Pericarpium diuersum est varia figura ex globosa et oblonga, nec non radiis stigmatis. Primaria diuisio specierum a pericarpio laeui et hispido desumenda est.

Inter varias autem species quas indicat vir doctus suum Papauer somniferum illud esse videtur, ex quo opium praeparatur. Haec planta in campis hortisque Aegypti, Persiae et aliis Asiae
pro-

prouinciis frequens etiam in Europae
 hortis non adeo infrequens reperitur.
 Raynal vero et Chardin in suorum itine-
 rum enarratione huius plantae descriptio-
 nem, a nostra diuersissimam proponunt.
 Chardin enim ita hanc papaueris speciem
 definit: planta quatuor pedes alta est,
 folia habet alba, mense Iunio matu-
 rescit, et circa hoc tempus succus ex il-
 lius capitibus extrahitur.

Ea imprimis papaveris species, ex
 qua opium praeparatur inter priscos scri-
 ptores gravi controversiae ansam prae-
 buit, atque ad ineundum disputationis
 campum excitavit. Plinius quem natu-
 ram diligenter esse scrutatum nemo ne-
 gabit, opium ex papauere nigro educi
 asserit, atque Dalecampius opinionem
 illius omnino fovet. Garzias autem et
 Kaempferus quorum uterque Aegyptum
 perlustraverat, hanc opinionem reiiciunt
 atque se ipsos saepe praeparationis opii
 testes oculos fuisse enarrant. Dicunt
 porro, sese animaduertisse solum papa-
 ver album opium dare solere. Nunc au-
 tem multis experimentis melius edocti
 scimus,

scimus, opium ex papauere nigro praeparatum ei quod ex albo papauere extrahitur, prorsus par esse.

Non minus vero summo iure attentionem occupabat definitio artis et rationis, secundum quam opium praeparari debeat. Sed in hac disquisitione, propter difficultatum numerum, optimi de re medica scriptores in diuersas partes abeunt; quorum ad opera si refugere atque ab illis veram sententiam expectare vellemus, implicatio non modo non minueretur, sed tanto magis cresceret. Lemery, Alpinus, Savary multique alii probare studuerunt, suetum nostrum opium nihil nisi illud opium Aegyptiorum esse, quod ex capitibus atque foliis plantae huius parauerunt. Hanc opinionem Condamine ad maiorem auctoritatem euexit, affirmans nostrum opium merum esse extractum ex decoctione capitum papaueris praeparatum. Belonius qui per duos annos Aegyptum peragrauerat, nonnulla etiam memorat, quae illius sententiam stabilire videntur. Si autem eorum opera consulimus, quae circa

circa hoc tempus aut paulo post scripta sunt, profecto in illis multas rationes invenimus, eas, quas enumeravi sententias, non modo debilitantes immo prorsus euertentes.

Garzias, Mandelsloo, Tavernier, Kaempfer, alique magnae auctoritatis viri magna diligentia ista sunt scrutati, ita vt ex obseruationibus eorum concludere possumus, tam nostrum opium, quam aegyptiacum ex succo tantum, quem incisiones capitum papaueris effundunt, effici solere.

In ista vero dubitatione adhuc permanserant medici cum Alston scriptor quidam plus experiētiis quam soli meditationi insistent, id quod rectam viam inueniendae veritatis merito dicimus, ea quae in doctrina de opio vera sunt, multis iisque difficilibus experimentis sole clarius, demonstravit. Huic viro qui longa itinera perfecit, hanc firmis argumentis nixam inuentionem debemus: verum opium eum modo succum esse quam papaueris capita, factis incisionibus

bus ex se effundunt. Descriptores itinerum in Asia minori Amasiam et in Persia Ispahanum celeberrimam opii patriam esse referunt. Tempore floris mox erupturae decerpunt illius folia soleque occidente non raras faciunt incisiones in pericarpio. Ex illis fluit succus tenax qui postquam nonnullorum dierum spatio induruit fuscumque colorem adsumsit, in vasculo ligneo colligitur atque fervidae aquae imponitur, ut resolutus in ea, in placentulas formari possit.

De prima vera huius egregii medicamenti inuentione, ad nostra vsque tempora, nullum satis idoneum auctorem habemus. Hinc multi omne ingenii acumen impenderunt, vt multas de illa coniecturas, quarum pleraeque vere omni probabilitate sunt destitutae, fingerent, quo haec in historia materiae medicae lacuna expleatur. Nonnulli opium a Graecis esse detectum aiunt. Alii contra asseuerant, huius medicamenti inuentionem, nescio cui Aegyptio esse tribuendam. Hic enim aegrotans cum herbarum quarundam decoctionem pararet, forte papauer imiscuit, atque
ita

ita eius efficaciam cognovit. At, quamquam in hac re vere atque recte sentire difficillimum fit, nonnulla tamen adsunt momenta quibus adiuti veritati quam maxime congrua coniiicere possumus. Cum Hippocrates primus internum opii usum commendaret, probabilissimum est, ipsius aevo atque in patria terra virtutem illius esse, detectam. Haec coniectura etiam ex opinione, quam ferunt Diagorae esse, verisimilior fit. Fertur enim iste medicamenti huius usum reie-
cisse, quod et visum obscuraret et vehementer ad somnum obeundum impelleret. Quae omnia si coniunctim spectemus, recte concludere possumus illi in primis tempore vires opii eiusque virtutes primum innotuisse. Paulo post Hippocratis tempus ad eius vim virtutemque in vivis animalibus exquirendam etiam experimenta instituebantur;

Diu autem, quamvis facta sit haec maximi momenti inventio, egregium hoc medicamentum non adhibitum est. Nam de eius virtute dubitabant. Heraclides Tarentinus primus fuisse creditur

B

tem

qui opii famam celebrauit. Nunc autem illud secundum tempus incedebat, in quo benigni huius tam efficacis remedii effectus non diutius per ignorantiam in tenebris absconditi sunt. Multi enim Arabes uti Rhazes, Auizenna, Auenzoar opium multis laudibus extulerunt. Germani quoque Sennert scilicet, Wedel et Ludwig et ex Anglis Sydenham et multi alii non minus in scriptis suis illud laudarunt.

SECTIO II.

DE PARTIBUS OPII ELEMENTARIBUS.

Inspissatus quem opium dicimus papaueris succus, substantia est solida, molliuscula, tenax et singularis iniucundi odoris. Initio ad nauseam vsque amarum saporem prodit, paulo post vero linguam afficit acrimonia eamque calefacit. Integrum est rubrum et fuscum,
a. La-

in pulverem autem contritum, flavum.
Haec varia opii genera dantur.

a) Lacryma opii, quod genus, vt supra iam dictum, ex incisionibus capsularum seminis stillat.

b) Opium Thebaicum ex feminis capsulis decoctis et expressis. Hoc genus quod circa Thebae regionem in Aegypto praeparatur, hincque nomen suum accepit, purissimum et optimum a plerisque habetur, sed a cetero orientali electo pretio non differt.

c) Meconium ex omnibus plantae partibus, quas excoquant et exprimunt. Hoc genus omnium pessimum et cum multis partibus alienis permixtum est.

Multi opium chemice tractaverunt nempe Cartheuser, Neuman, Beume, Buguet. Quibus si confidimus opium substantia est composita gummiresinosa, quae paulum aetherei olei et salis essentialis, multum vero volatilis et graveolentis continet, quod maxime partibus resinosis adhaeret. In spiritibus dissolu-

B 2

bilis

bilius est quam in aqua, haec enim non omnes partes eius elementares recipit.

SECTIO III.

DE OPII EFFECTIBUS.

Opium pro suo vaporoso ingratum vaporem exhalante principio, irritabilitatem corporis imminuere, nervos hebetare, sanguinemque magis dissoluere videtur, quia saepissime crebri sudores cum eius effectu coniuncti sunt. Alii contra opium sanguinem potius condensare putant. Illi enim qui opio utuntur plerumque vegeti laetique fiunt, arteriarum pulsus fit celerior et validior uti Wirtensohn docet, dolores sensim sensimque minuuntur tandemque obdormiscunt experrecti vero semper de relictis solidarum partium infirmitate queruntur. Multi, qui opio sunt usi, non dormiunt; sed integras noctes hilares et sine doloribus consumunt secundum celeb. Reinegg, nihilominus
autem

autem reliquae corporis secretiones et excretiones imminuuntur. Nimia dosi sumtum veneni narcotici vim exferit.

Exempli loco, ea quae in sectione hominis, qui opio mortem sibi accelerauerat cuiusque ipse ego testis oculus fuit observata sunt, et ex quibus apparet, quomodo opium vim suam mortiferam exferat, memorare non esse ineptum mihi videtur.

Iuuenis viginti annorum melancholia per longum tempus vexatus, vespertino tempore priusquam somno se traderet puri opii vnciam cum infuso theiformi saccharo permixto vitae pertaesus deglutiebat. Cum a domo paterna absens et sibi soli commissus viveret, hincque omnia medicamenta, quae in eius salutem adhiberi potuissent, negligenter, tempore matutino mortuus in lecto inventus est. Totum corpus fuit turgidum, ex naribus et ore sanguinea spuma effluebat, per totum corpus sub cute subfuscae rubidae maculae erant, extremitates flexibiles reperiabantur, et cadauer singularem odorem edebat. Aper-

to

ro cranio venae sanguine erant impletæ. Inprimis in occipite duræ matris venae tumbant sanguine nec minus sinus cerebri. In pectoris cavitate pulmones solito fusciore eorumque venæ haud pauco sanguine erant plenæ. Secto abdomine omnes mesenterii glandulæ erant obstructæ — en melancholiam illius causam! ventriculi liquor gastricus erat croceus ipseque ventriculus nonnullas adhuc crudorum ciborum reliquias continebat. Vesica urinaria erat vacua, et vt in conuulsionibus fieri solet contracta.

SECTIO IV.

DE OPTIMIS OPIUM PRAEPARANDI MODIS

Multi sunt opii præparandi modi, eo consilio inventi vt opium tum de suis noxiis proprietatibus liberaretur quum iucundius gustu fieret. Id quatenus attentionem mereatur, investigare nolo, etiam ad nauseam usque dissertatio nostra ampliaretur, si omnia illius diversas præparandi rationes ex veterum medi-

CO-

corum scriptis vellem adferre, quorum nonnulla aut ex infanis praeconceptis opinionibus, aut ex insolito amore antiquarum praeceptionum hactenus sese sustinuerunt, quaeque modica tantum disquisitio ut inutilia et inefficacia reiiecit. Eiusmodi enim praeparata ex tot tantisque rebus sunt composita, ut, cum his comperatum opium plerumque minimum partem efficiat, ut si forte in morbo haec compositio salubris fuerit, dicere non possimus utrum haec salubritas opio, an aliis cum illo coniunctis remediis sit tribuenda.

Quum autem inter medicorum axiomata id quoque iure meritoque emineat: ut de viribus medicamentorum recte sentire possimus, illa quantum fieri potest simplicissima adhibeamus, non nullorum opii praeparatorum mentionem faciam, quae simplicissima et usitatissima sunt, quorum viribus et certis effectibus medicus tuto confidere potest.

a) Extractum opii thebaicum, ut praeparatum, quod opium purissime exhibeat, nobis laudatur. Leigh autem,

ex-

medicus anglicus, qui crebra cum opio experimenta instituerat, extractum opii thebaicum ea laude minime dignum esse ostendit. Docuit enim illud semper alienarum partium copiam secum ducere, atque nobis ex eius in spiritu vini solutione, eaque leni calore vsque ad spissitudinem extracti euaporata opium sistit per purum. Formula, quam commendat, haec est

℞. opii puri gr. i

Extracti liquiritiae gr ij.

m. f. Pilula.

Hoc modo docet opium ventriculo nequaquam nocere nec ob leuam dissolutionem succi liquiritiae cito in effectu suo prohiberi; contra dosin illius facillime computari et perspicui posse.

b) Extractum opii aquosum, mitius est ob relictum eius principium volatile et resinofum.

c) Laudanum liquidum Sydenhami. Hoc praeparatum est vsitatissimum; si autem illud ob feruidam suam proprietatem, quam ex admistis rebus nanciscitur, vt, quemadmodum ipse

vidi, irritabilibus hominibus nonnunquam vomitum commoueat, adhibere haesitemus, simpliciiori quadam compositione vtendum est. Exempli gratia.

℞. Opii thebaic unc i
 Vini hispanici unc xvi
 solu. in digestionē per aliquot
 dies tunc filtra.
 Dosis x ad xx guttas.

d) Theriaca Andromachi. Infantibus, qui doloribus colicis vexantur circa regionem vmbilici infricatur.

SECTIO V.

DE OPII VSV.

Vsus opii maxime varius est. Hinc opium in tot diuersisque morbis laudatum est, vt, si omnem illius vsum enarrare vellemus, angusti huius disputationis limites vix sufficerent. Eos igitur modo

modo morbos exponam, qui inprimis huius medicamenti vsum requirere videntur, atque in quibus nonnunquam eius praestantiam obseruavi.

In scriptis medicorum e. g. Schulzii, Dalbergii legimus, hoc medicamentum in febribus, intermittentibus iam olim crebro esse adhibitum. Immo quidam medici quemadmodum Etmüller et alii in suis curationibus prorsus ei confidisse videntur. Multi breui tempore ante initium caloris illud adhibendi consilium dederunt, alii illius in tempore paroxysmi vsum praecipiant, afferentes febrem vsum huius remedii decessisse. Alii vti Murray, contra, intra horam ante caloris accessum datum opium paroxysmum minuere, et aegrotum a doloribus liberari statuunt. Si nonnullis recentioribus experimentis confidendum, opium initio caloris adhibitum, sitem, dolores capitis, et delirium mitigauit, sudorem somnumque excitauit, et eo adhibito ad perfectam morbi sanationem perpauco cortice peruuiano opus fuit, nec vlla abdominis ob-

obstructio, aut hydrops timenda est. Ipse ego in febre quotidiana ante cuius paroxysmum vehementiores spasmi, et propemodum suffocationem minitans tussis apparebant, omnia haec symptomata aliquoties dosi x ad xv guttarum laudani liquidi Sydenhami ante impetum febris data, maximam partem vidi lenita et in reliquo morbi decursu plane remissa.

Hi igitur effectus primam fortasse ansam ad opii usum in malignis febribus praebuerunt. Hinc multi medici maxime auctoritatis, praecipue Cullen, omnem in hoc medicamento fiduciam posuerunt, atque affirmant se hocce remedium in illo morbo ut stimulus aut excitans maxima cum utilitate adhibuisse quum vis vitalis igitur statim ab initio oppressa fuerit. Docent porro, si remissiones satis perspicuae animadverti possent, opium tanquam lenimen adhiberi debere. Secundus harum praecceptionum euentus, non solum opium tantopere celebravit, immo illud etiam inter egregia medicamenta in hoc morbi genere collocavit.

Quae

Quaestio de certo opii vsu in arthritide nuperrime inter celeberrimos medicos magnas controuersias excitauit. Nonnulli hunc morbum inter summe inflammabiles numerarunt, in quo praematurum opii vsu retrogradatio arthritidis maturaretur aegerque necaretur, igitur eius vsus nullo modo concedendus sit. Alii autem, pari laude et auctoritate insignes, asserunt arthritidem ex sola imbecillitate nasci, atque hinc in illa ea solum medicamenta adhibent, quae vim excitantem efficere possent, inter quae autem opium primum locum obtinet.

Sydenhamus primus obseruauit, opium in variolis eximium fere prae omnibus esse medicamentum. Hic doctissimus medicus vidit vsu eius copiosam supurationem maturari, saluationem augeri et omnes alias secretiones, quae in hoc morbo omni tempore adeo utiles inueniuntur, sustentari et leuari. Hinc etiam cum morbus ad cerebrum conuersus delirium excitaret, tam diu opium dabat, donec symptomata remittebant. Recentissimo tempore ex non-
nul-

nullorum e. g. cel. SWIETENII obseruatione opium in phthisi pulmonali inter omnia remedia eminent; dolorem enim mitigat, tussim leuiorem reddit, somnum producit, et hunc in modum aegrotum corroborat.

Multi iique magni nominis medici, Wepfer, SYDENHAM, ZIMMERMANN, opii vsum in dysenteria non nisi laxantibus praemissis admittunt. Nam iure meritoque contendunt opium obstructions facere, fordes illo retineri, atque ita canali intestinali nouum idque auctum ad ferri stimulum. Hinc alii, vti Pringle, suadent opium apte in hoc morbo cum radice Ipecacuanhae permisceri. Alii, scilicet de Haen, contra, opium cum medicamento digestiuo coniungi malunt. Alii haud dubitantes exorto morbo opio vtuntur, bonumque huius methodi euentum fuisse affirmant. Ipse ego dysenteriam epidemicam, quam vt repellant omnia hoc in morbo vsitata medicamenta frustra erant adhibita, nec propter crebras aegroti excretiones nocturnas, omnis sudorem excitandi conatus

tus quicquam valuerat, solo opii vsu, qui statim salutare sudores produxit et irritabilitatem minuit, vidi propellere.

Cum opii auxilio spasmus tollatur, eius vsus in colica tollenda et inflammatione canalis intestinalis praecauenda apparet. In colica pictonum, quae cum vehementissimis conuulsionibus et doloribus rheumaticis semper fere coniuncta est, opium vna cum alumine magnam habuisse vtilitatem obseruauit.

In passione iliaca et hernia incarcerata, opium nostrum vomitum, spasmos vehementes et dolores mollire, interdum inflammationem imminuere etiamque herniae incarceratae sphacelum praecauere animaduersum est.

Nullum autem in morbo opium tam omnium consensu laudatum est quam in tetano, et multi medici, quorum in numero Siluester, in curatione huius grauissimi symptomatis in hoc medicamento omnem spem collocauerunt. Illud moscho coniunctum adhibuerunt, illo-

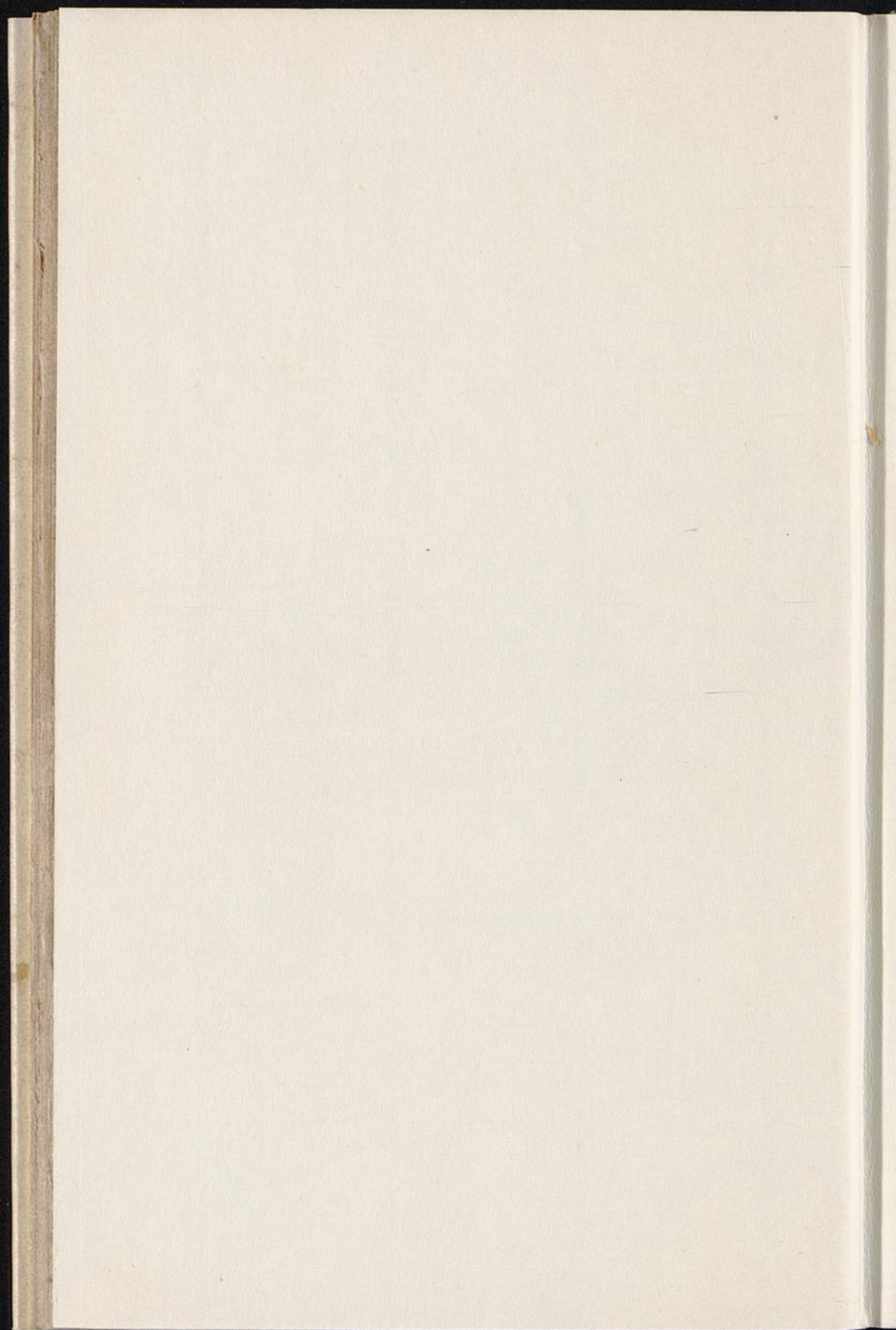
illoque medicamento eius effectum maxime maturari nobis affirmant. Recentiores autem et diligentes obseruatores e. g. Hunter adstruunt opium non viribus omnibus ad perfectam huius periculosi morbi curationem efficiendam praeditum esse. In omnibus autem spasticis morbis ex nulla materia ortis, opium se valde vtile praeber.

An opium luem veneream sanare valeat, hoc recentissimi medici inter se grauiter impugnaverunt. Alii enim opinantur, hoc medicamentum certo tantum tempore per factam symptomatum sedationem suam vim exferere. Alii contra magnae famae et ingenii viri, sicuti Grant, Webster, Michaelis, hoc remedium vtique vnicum esse demonstrare studuerunt, sine quo hic morbus non facile superari possit. In venereis ossium morbis, praecipue in extremitatum inferiorum tophis, qui terribilibus doloribus osteocopis nocturnis coniuncti erant, vsum opii, sensim sensimque auctis laudani liquidi dosibus, eximia vtilitate obseruauit, et in localibus

bus luis venereae symptomatibus in quibus corpus valde irritabile et sensibile est, recentiores medici praesertim Girtanner, eo optimo cum fructu usi sunt.

Etiam in nonnullis hydropis speciebus, monente Willis, cum squilla datum et quibusdam ophthalmiae speciebus, affirmante Ware, opium valde utile perspectum est.

Hic finem dissertationis meae faciam, haud ignorus, restare adhuc multos magni momenti morbos, in quibus opium tanquam utile et egregium medicamentum considerandum sit. Sed, cum angustia libelli mei omnes illos morbos, in quibus opium laudatur, enumerare vetet, in aliam occasionem hoc referuare mihi proposui.

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta	White	3/Color	Black
								
								
								

Theo Plum Nachf.
Friedhelm Schriever
Buchbinderei
Düsseldorf

